

Combi akkerranden, talud en slootkantenbeheer

Innovaties biodiversiteit Veenkoloniën

Het project "Combi akkerranden, talud en slootkantenbeheer" is onderdeel van het programma Innovaties Biodiversiteit Veenkoloniën. In deze factsheet staan de belangrijkste uitkomsten samengevat.

Inleiding

Van het najaar 2020 tot het najaar van 2021 heeft het Louis Bolk Instituut een studie uitgevoerd waarbij de combinatie van akkerranden, taluds en slootbeheer werd onderzocht. In het Veenontginningslandschap vindt je veel rechthoekige

percelen en wijken (sloten) welke gebruikt werden om het veen te ontwateren. De wijken en naastgelegen randen bieden veel potentie voor een bijdrage aan biodiversiteit en waterkwaliteit. In dit project zijn vier verschillende akkerrandenmengsels en twee zaaimomenten vergeleken met natuurlijk aanwezige vegetatie in de rand. Daarnaast zijn verschillende vormen van talud en randbeheer toegepast. De centrale vraag was of verschillende elementen van beheer elkaar konden versterken. Via een enquête en interviews zijn meer ervaringen opgehaald over het beheer in Nederland en in detail in de Veenkoloniën.

Proefopzet

Tabel 1. De behandelingen in het project.

Rand oost	1	2	3	1	3	2	3	1	3	2	1	2														
Talud oost	A	C	B	E	D	F	B	E	D	F	A	C														
Wijk																										
Talud west	C	A	F	B	E	D	F	B	E	D	C	A														
Rand oost	NF	ND	NW	NB	ND	NW	NF	NB	NW	NB	ND	NF	VF	VD	VW	VB	VD	VW	VB	VF	VD	VW	VB	VF	VD	VW

1 maaien en afvoeren zomer en herfst
2 klepelen en laten liggen zomer en herfst
3 maaien en afvoeren zomer
A zomer en najaar maaikorven en afvoeren
B alleen in zomer maaikorven en afvoeren
C zomer en najaar klepelen en laten liggen
D alleen in zomer klepelen en laten liggen
E alleen najaar maaikorven en afvoeren
F alleen najaar klepelen en laten liggen
NF = najaar Fab
ND = najaar drift
NW = najaar vogels
NB = najaar bestuivers
VF = voorjaar Fab
VD = voorjaar drift
VW = voorjaar vogels
VB = voorjaar bestuivers

Figuur 1. De eerste maaibeurt in najaar 2020

Resultaten

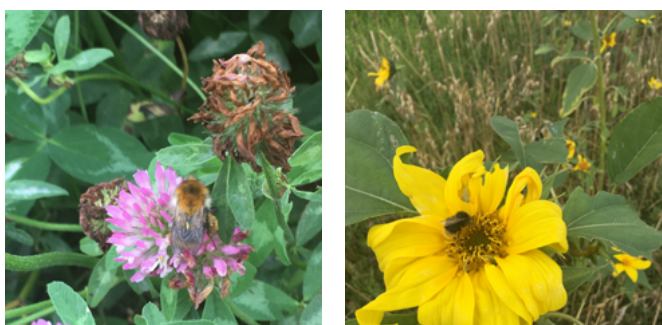
Tabel 2. Score van verschillende aspecten gemeten in dit project. Legenda: o=niet bepaald, ++ = goed, + = redelijk, +- neutraal, - = middelmatig, -- = slecht. Niet significant > de verschillen zijn enkel indicatief.

Behandeling	NF	ND	NW	NB	VF	VD	VW	VB	Referentie	Opmerking
Drift (vegetatie hoogte)	+-	+-	++	+-	+-	+-	+-	+-	+-	
Bodembedekking	+	+	+	+-	+-	+-	+-	+-	++	Verschillen niet significant.
Plantdichtheid	++	+-	++	+-	+-	+-	+-	+-	++	Verschillen niet significant.
Onkruiddruk voorjaar	+-	+-	+-	+-	--	--	+-	-	+	Verschillen niet significant.
Onkruiddruk zomer	+-	+-	+-	+-	+-	+-	+-	+-	+-	
Wintervoedsel	++	o	++	o	o	o	-	o	--	
Uitspoeling (doorworteling)	o	-	o	o	+-	o	o	o	++	
Insecten aantallen	-	+-	+-	+	+-	+	+-	+	-	
Insecten diversiteit	+-	+	+-	+-	+	+	+	+-	-	Verschillen niet significant.

Beheer

De kosten voor maaien en afvoeren (alternatief beheer) zijn hoger dan alleen klepelen, wat in de praktijk gebruikelijk is. Afhankelijk van de frequentie kan deze kostenverhoging significant zijn.

Maaien en afvoeren heeft echter wel een gunstige invloed op het voorkomen van veronkruiding met bramen en brandnetel. Zowel waterschappen als boeren zijn van mening dat dit beheer bijdraagt aan betere biodiversiteit en waterkwaliteit. Beide partijen zouden graag meer samenwerken. Hierbij is regionaal maatwerk nodig.

Figuur 2 en 3. Hommels op rode klaver en zonnebloem.

Samenvatting

De belangrijkste geleerde lessen uit 1-jarig onderzoek zijn:

- Najaarszaai heeft een betere onkruidonderdrukking dan voorjaarszaai
- Een najaarsgezaaid wintervoedselmengsel werkt drift reducerend en biedt het meeste wintervoedsel
- Een meerjarige grassige rand zal afspoeling het beste reduceren
- Een voorjaarsgezaaide rand met veel (rode) klaver zal de hoogste aantallen insecten (hommels) opleveren
- Alternatief beheer (maaikorven en afvoeren) is ruimschoots duurder dan standaard beheer (klepelen en laten liggen)

Na één jaar is er in deze proef nog geen eenduidige conclusie te trekken over een gecombineerd effect van goed slootkanten- en akkerrandenbeheer (1+1=3?).

Het volledige rapport en een filmpje over de proef zijn te vinden op:

<https://www.louisbolk.nl/projecten/het-combineren-van-akkerranden-taluds-en-slootkantenbeheer>

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Ir. Merlijn van den Berg, onderzoeker Agronomie en ecologie van het Louis Bolk Instituut. Email: m.vandenberg@louisbolk.nl